

УДК 32:316.46-055.2(8)

*Т. Є. Богданова**кандидат історичних наук,**доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Чорноморського національного університету імені Петра Могили**Ю. А. Шпаковська**бакалавр з міжнародних відносин,**студент VI курсу факультету політичних наук
Чорноморського національного університету імені Петра Могили***ФЕНОМЕН ЖІНОЧОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ**

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку ми спостерігаємо не лише збільшення частки жінок у чисельності населення Землі, а й набуття ними домінуючої ролі в працездатному населенні. Упродовж тривалого часу у світовій історії жінки були представниками «політичної меншості», проте в XXI столітті державне управління, політичне лідерство, громадсько-політичну діяльність і політико-партійну організацію неможливо розглядати поза межами участі жінок у політичному процесі.

Першою жінкою – прем'єр-міністром у світі стала Сірівамо Бандаранайке (Цейлон (Шрі-Ланка), 1960 р.), а першою на посаді президента – представниця Латинської Америки Марія Естела Мартінес де Перон (Аргентина, 1973 р.). Першою жінкою-президентом, обраною в результаті прямих виборів, стала Вігдіс Фінібогатір (Ісландія, 1980 р.). Держсекретарі США К. Райс (2005–2009 рр.) та Г. Клінтон (2009–2013 рр.), Верховні представники ЄС із питань закордонних справ і політики безпеки К. Ештон (2009–2014 рр.) та Ф. Могеріні (з 2014 р.), канцлер Федеративної Республіки Німеччина А. Меркель (з 2005 р.) та прем'єр-міністри Великої Британії Т. Мей (з 2016 р.) і Польщі Б. Шидло (з 2015 р.), президенти Литви Д. Грібаускайте (з 2009 р.) та Республіки Корея Пак Кин Хе (2013–2016 рр.) наявно ілюструють значне збільшення числа жінок на найвищих посадах у державі за останні десятиліття.

На нашу думку, особливий інтерес для дослідження становить регіон Латинської Америки з огляду на, зокрема, традиційно «мачистський» характер політичної культури регіону. Можна стверджувати, що в країнах західної цивілізації тип жіночого політичного лідера вже сформувався. Латинська Америка, навпаки, являє собою регіон, у якому нині відбувається процес становлення латиноамериканського типу жіночого політичного лідера. Актуальність дослідження підкреслює також те, що донедавна на чолі трьох потужних і впливових держав регіону стояли жінки-президенти: Ділма Руссефф у Бразилії (2011–2016 рр.), Крістіна Фернандес де Кіршнер в Аргентині (2007–2015 рр.) та Мішель Бачелет у Чилі (2006–2010 рр.), яка знову чинний президент країни (з 2014 р.).

Аналіз останніх досліджень. Вітчизняна наукова школа досліджень жіночого політичного лідерства репрезентована працями А. Бугар [1], Г. Дідух [4], Т. Зорівчака [6], В. Каспрука [7], Л. Пиляєвої [10]. Інтерес становить також творчий доробок російських науковців у цій сфері, зокрема, Н. Бушуєвої [3], Т. Зонової

[5], В. Мошненко [9], Д. Фатихової [12]. Конкретно особливостям жіночого політичного лідерства в країнах Латинської Америки присвячені праці Т. Бурлак [2] та Н. Яковлевої [13–15]. Серед публікацій американських фахівців згадаємо статті Почесного президента Асоціації «Міжамериканський діалог» П. Хакіма [16–17], а також Ф. Джалайзая [18] та К. Раїгоси [19], присвячені питанню жіночого лідерства в регіоні Латинської Америки та Карибського басейну (далі – ЛАКБ) і гендерній політиці. Праця іспанських науковців Б. Санчеса та Дж. Ямілле [20] становить інтерес у контексті компаративного дослідження.

Мета статті полягає в з'ясуванні феномена жіночого політичного лідерства та виокремленні його специфіки в латиноамериканському регіоні, а також у визначенні характерних рис лідерства жінок – президентів трьох найбільш впливових країн Латинської Америки (Мішель Бачелет, Крістіна Фернандес де Кіршнер та Ділми Руссефф).

Виклад основного матеріалу. Дослідження особливостей жіночого політичного лідерства неможливе без з'ясування феномена політичного лідерства і його типології, без визначення характерних ознак лідера та подальшого порівняння жіночого й чоловічого політичного лідерства з метою виокремлення особливих рис.

Не існує єдиного визначення поняття «політичне лідерство», оскільки воно залежить від позиції та напрями діяльності дослідника. Проте можна виокремити два підходи до розгляду цього феномена. Перший – соціально-нормативний – спрямований на вивчення статусної ролі лідера. Відповідно до другого підходу – соціально-психологічного – лідерство є одним із механізмів інтеграції групової діяльності [12, с. 44–45].

До провідних характерних рис політичного лідера належать такі: 1) наявність власної політичної програми або новаторської стратегії й тактики, які він розробив сам і які висувуються від його імені; 2) уміння висловлювати, відстоювати погляди й інтереси тієї чи іншої соціальної групи; 3) певні риси характеру, які виявляються під час реалізації ним програми та об'єднання своїх прибічників; 4) популярність, уміння переконувати, завойовувати прибічників і впливати на людей; 5) комунікабельність; 6) ораторські здібності; 7) імідж керівника, який діє згідно з нормами моралі, прийнятими в суспільстві, групі; 8) відповідний рівень політичної культури; 9) наявність команди помічників і виконавців, уміння організовувати дії своїх прибічників; 10) здатність досягати певного рівня підтримки з боку широких народних мас, громадських і проф-

спількових організацій, а також офіційних структур влади; 11) здатність виступати від імені суспільства чи тієї групи, інтереси якої він представляє; 12) перевага суспільного над особистим [8, с. 213].

Під час дослідження поняття політичного лідерства фахівці виокремлюють два його аспекти: формальний статус посади та суб'єктивну діяльність із виконання соціальної ролі. Перший має ключове значення для оцінки політичного лідера як особистості, а другий визначає «отримання й збереження посади», а також «допомагає оцінці лідера».

Відповідно до впливу на суспільство лідерів можна поділити на дві групи: «реальні лідери» й «лідери-герої» (або «лідери-злодії»), які впливають на хід історії, та «посадовці» й «менеджери», тобто звичайні люди, які майже не впливають на хід подій [12, с. 47–48].

Найбільш відому типологію політичного лідерства розробив М. Вебер, який виділяв три основні типи політичного лідерства, засновані на різних формах легітимності: раціонально-легальний, традиційний і харизматичний. Відповідно до більш загальної класифікації виокремлюють авторитарний та демократичний типи. Американський фахівець М. Херманн виділяє такі чотири збірні образи лідера залежно від характеру лідера та властивостей його контраргументів: «прапоносець», «служитель», «торговець» і «пожежник» [11, с. 386–392].

Під час дослідження взаємозв'язку політичної діяльності й політичного лідерства підкреслимо, що політичний лідер функціонує в межах політичного процесу, який виявляє дві найважливіші групи його функцій: відносини лідера з його послідовниками та прийняття лідером політичних рішень, головною метою яких є поліпшення життя тієї чи іншої спільноти [12, с. 46–47].

Сутність лідерства універсальна та не залежить від статі. Вона пов'язана зі здатністю впливати на оточуючих і встановлювати домінуючі відносини в родині, групі, регіоні, державі. Проте водночас існують відмінності у виявленні цих якостей між жінками та чоловіками. Їх можна розподілити на такі групи, як біологічні, психологічні й соціальні.

Біологічні риси опосередковано визначають поведінку політичного лідера, створюючи, скоріше, передумови лідерства. Жінки, які досягли успіху в політиці, мають більш твердий, «чоловічий» характер. Жорсткість жінок при владі є вимушеною реакцією на жорсткість ситуації, поставлених завдань, а не особливою характеру.

Психологічними компонентами є воля, емоції, пам'ять, здібності, мислення, характер загалом. Жінкам більше, ніж чоловікам, властива емоційність під час вирішення проблем, проте вони можуть більш ефективно керувати людьми на основі використання сигналів емоційної сфери. Політики-жінки діють більш виважено й обережно, ніж чоловіки. Вони більш тонко відчують нюанси взаємин, уміють успішніше домовлятися, знаходити консенсус і компроміси, їм легше, ніж чоловікам, запобігати конфліктам або вирішувати їх на різних рівнях.

До соціальних компонентів належать установки, цінності, цілі, світогляд. Гендер зумовлює соціокультурний процес формування відмінностей у чоловічих

і жіночих ролях, поведінці, ментальних та емоційних характеристиках. Часто жінки-лідери відходять від гендерного стереотипу та реалізують традиційні схеми політичного лідерства. Досвід багатьох країн свідчить про спрямування вектора державної політики в бік розв'язання соціальних проблем за зростання кількості жінок у владних структурах [3, с. 27–29]. Однією з ключових характеристик політичної діяльності жінок є гуманістичний підхід до управління, до політики загалом. Вони формують і демонструють новий, «самобутній» стиль лідерства в ставленні до підлеглих і колег [12, с. 51–52].

Специфіку жіночого політичного лідерства варто досліджувати, використовуючи метод класифікації. Виділяємо такі групи особливостей цього феномена, як персональні, соціальні та символічні. До першої групи належать фізичні, психофізіологічні особливості політика, його темперамент, тип особистості, індивідуальний стиль прийняття рішень, наявність харизми, а також манери політичного діяча. Проте, хоча ця специфіка й існує, її не варто переоцінювати. Ефективний менеджмент у політиці частіше втрачає риси «біологічної статі» та дедалі більше потребує опанування «подвійними управлінськими технологіями». Група соціальних особливостей містить не лише статус (офіційна посада, соціальне походження, багатство), а й зв'язок політика з виборцями, чиї інтереси він представляє, стосунки з партнерами й конкурентами, ворогами та союзниками. До третьої групи (символічних особливостей) належать світогляд політика, його ідеологічні настанови, певний набір постійних «лідерських» рис, а також коло усталених культурно-історичних архетипів, пов'язаних у свідомості виборців із лідерськими позиціями й ролями [12, с. 59–61, 66].

На думку українського фахівця Г. Дідух, до змісту феномена жіночого політичного лідерства належать психофізіологічні, соціокультурні, економічні, національні характеристики лідера та його команди, а також специфіка політичної партії чи блоку, який ця жінка представляє [4, с. 9]. Російський дослідник В. Мошненко акцентує увагу на таких пунктах, як сімейний стан, рівень освіти, сфера інтересів, ідеологічних уподобань, система цінностей, особистісні якості та зовнішні характеристики, дружне й інтелектуальне оточення [9, с. 24–25].

Жінки в Латинській Америці тривалий час мали не рівні із чоловіками права, особливо така різниця була відчутна в політичній сфері. Цей регіон характеризується особливим ставленням до католицьких цінностей, згідно з якими жінкам відведена роль підпорядкованих осіб, які практично повністю були виключені з «традиційно чоловічих сфер»: політики, права та бізнесу. Основні причини, що перешкоджали збільшенню представництва жінок у політичному житті Латинської Америки, можна розподілити на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх належать історичні (чоловіки здебільшого опановували територію континенту, очолювали національно-визвольні рухи, брали участь у війнах за незалежність, формували збройні сили, а також тривалий час домінували в економіці країн) та політичні (здійснення військових переворотів і встановлення диктатур чоловіками, маскулітний склад військових хунт, мачистська політична культура регіону) фактори [20; 2, с. 58].

Проте останнім часом ситуація в регіоні зазнає змін, і нині спостерігається феномен «рожевої хвилі», тобто значного збільшення представництва жінок як у політичному житті суспільства, так і на чолі держави. Найважливішими причинами, які дали жінкам змогу вести вдалу боротьбу за свої права на участь у політичних процесах, є демократизація в країнах регіону та консолідація інститутів громадянського суспільства. Включення важливих для жінок питань до програм партій, а також поява урядових і неурядових жіночих організацій та спеціальних установ, які виступають за рівність можливостей, проти дискримінації й насильства в родині, дали жінкам змогу брати більш активну участь у політичному житті суспільства. Безпрецедентному прогресу в подоланні суспільством старих патріархальних стереотипів та утвердженні нових культурних норм сприяла низка різноманітних факторів, серед яких фахівці виокремлюють науково-технічний прогрес, розвиток медицини та ринку контрацептивів, покращення економічної кон'юнктури, зростання рівня й тривалості життя, доступність освіти та прагнення до професійної досконалості, поширення засобів масової інформації, особливо телебачення та Інтернету. Головними, на думку Н. Яковлевої, є успіх багатолітньої політики країн у сфері освіти та повільне зниження рівня народжуваності в регіоні, особливо в найбільш розвинених країнах [13, с. 58].

Цікаво, що вперше у світовій історії жінка стала президентом країни в Латинській Америці: третя дружина екс-президента Аргентини Хуана Перона (1946–1955 рр. та 1973–1974 рр.) Марія Естела Мартінес де Перон очолювала країну в 1974–1976 рр. Першою жінкою-президентом у регіоні, яка прийшла до влади на прямих виборах, стала Віолетта Барріос де Чаморро – президент Нікарагуа в 1990–1997 рр. [7, с. 120–121; 6, с. 173–174].

На початку XXI століття на чолі чотирьох країн регіону перебували жінки: Аргентини (Крістіна Фернандес де Кіршнер, 2007–2015 рр.), Бразилії (Ділма Руссефф, 2011–2016 рр.), Коста-Ріки (Лаура Чинчілья, 2010–2014 рр.) та Чилі (Мішель Бачелет, 2006–2010 рр., а також із 2014 р. – чинний президент країни). З кожним роком дедалі більше латиноамериканок беруть участь у президентських перегонах, не викликає здивування також феномен переобрання жінки на найвищу посаду в державі (Д. Руссефф, К. Фернандес та інші) [17].

Збільшення кількості жінок у політичному житті країн Латинської Америки пояснюється низкою соціально-психологічних, економічних і культурних чинників, а також розвитком державного законодавства та боротьбою жінок за власні права. Значну роль у цьому процесі відіграє невдоволення корумпованими політиками, неефективним функціонуванням демократії та її інститутів, корисливою поведінкою провладних еліт і збільшенням попиту на толерантність влади.

На нашу думку, усіх жінок-президентів у ЛАКБ, які обирались на цю посаду демократичним шляхом, можна поділити на три групи. Основою класифікації є біографія та стиль управління жінок-лідерів.

Першу групу репрезентують Віолетта Барріос де Чаморро (Нікарагуа, 1990–1997 рр.) та Мірейя

Москосо (Панама, 1999–2004 рр.), які прийшли до влади на хвилі демократизації після повалення диктатури. До їхніх спільних рис також можна віднести сімейний статус (дружини впливових політичних діячів), відсутність вищої освіти, еміграцію з політичних причин. До влади кожна із цих президентів прийшла багато в чому завдяки «політичному капіталу» чоловіків: зокрема, М. Москосо була дружиною екс-президента Панами А. Аріаса (1940–1941 рр., 1949–1951 рр., 1968 р.), а В. Барріос де Чаморро – видатного лідера нікарагуанської опозиції часів диктатури А. Сомоси, журналіста та редактора П. Чаморро, який загинув у січні 1978 р. [14, с. 5–6].

До другої групи ми віднесли Мішель Бачелет, Ділму Руссефф та Лауру Чинчілья, які, на нашу думку, представляють новий тип лідерства для регіону ЛАКБ. Вони є першими жінками-президентами в історії Чилі, Бразилії й Коста-Ріки відповідно. Кожна з них має вищу освіту, значний політичний досвід (зокрема, обіймали посади в кабінеті міністрів попередників) і досвід керівництва. Усі вони прийшли до влади завдяки персональним якостям та високій працездатності, завдяки яким їх кандидатури були запропоновані попередніми очільниками держави (чоловіками), які, згідно з конституціями цих країн, не мали права балотуватись на наступний термін. Так, М. Бачелет обіймала посади міністра охорони здоров'я, згодом міністра оборони в кабінеті Р. Лагоса (2000–2006 рр.) у Чилі; Л. Чинчілья – віце-президента та міністра безпеки в уряді Лауреата Нобелівської премії миру О. Аріаса (2006–2010 рр.) у Коста-Ріці; Д. Руссефф – міністра енергетики та голови адміністрації президента Бразилії Л. І. Лули да Сілви (2003–2011 рр.) [16].

Останній, особливий, тип жіночого політичного лідерства поширений в Аргентині, оскільки активна позиція жінок є характерною рисою політичного життя країни. Саме в цій державі ми спостерігаємо один із найвищих показників представництва осіб чарівної статі в парламенті, також жінки очолювали міністерства економіки, оборони, безпеки, промисловості та соціального забезпечення. В Аргентині функціонують різноманітні організації солідарності та програми допомоги жінкам, а також Національний конгрес жінок. Крістіна Фернандес де Кіршнер була дружиною Нестора Кіршнера, президента Аргентини в 2003–2007 рр., і замінила його на посаді президента країни в 2007 р. Вони стали першим в історії подружжям, яке змінило одне одного на чолі країни [17; 14, с. 12–13].

На нашу думку, важливим елементом політичного іміджу трьох жінок-президентів Латинської Америки, про яких мова йшла вище, є політична спадкоємність. Вони здобули перемогу в президентських перегонах, під час яких неабияку роль відіграла підтримка чинного того часу президента та його команди. Виборці сприймали їх як спадкоємців політичного курсу попередників у внутрішній і зовнішній політиці. На думку П. Хакіма, Д. Руссефф і К. Фернандес були вірними наступниками курсу Л. І. Лули да Сілви та Н. Кіршнера, оскільки «різниця між ними полягала в стилі управління, а не в сутності» політики [16]. Водночас, як підкреслюють П. Хакім і К. Раїгоса, М. Бачелет зберегла певну незалежність

під час першого терміну президентських повноважень та має більше можливостей залишити власну політичну спадщину [17; 19].

Висновки. Феномен жіночого політичного лідерства не є новим явищем для сучасного світу, проте й нині впливові жінки в усіх сферах життя продовжують стикатись із проблемами суспільного несприйняття та осуду. Не є винятком і політична сфера. Жіноче політичне лідерство має низку характерних рис, серед яких – більша емоційність під час прийняття рішень, уміння читати емоції людей та ефективно використовувати їхні емоційні сигнали, краще відчувати нюанси взаємин, більш успішно домовлятися, знаходити консенсус і йти на компроміси, запобігати або залагоджувати конфлікти. Впливові жінки-політики досить успішно обіймають свої посади вже не перший рік. Такі жінки, як Б. Бхутто, І. Ганді, К. Ештон, Г. Клінтон, Г. Меїр, А. Меркель, М. Олбрайт, Пак Кин Хе, К. Райс, М. Тетчер, довели, що для представниць прекрасної статі діяльність на найвищих державних посадах не є неймовірним викликом і непосильним тягарем. Зараз на перший план виходить не стаття чи гендер, а особисті якості та професійні навички.

Латинська Америка є одним із найцікавіших регіонів для розуміння специфіки жіночого політичного лідерства, оскільки процес формування особливого типу лідерства для регіону ще триває. Авторами виділено три групи під час аналізу шляху до влади та діяльності жінок-президентів Латинської Америки, і в основу цієї класифікації покладено біографію та стиль управління.

Проведений аналіз дав змогу виявити спільні риси й відмінності в діяльності, зокрема, Мішель Бачелет, Ділми Руссефф та Крістіни Фернандес де Кіршнер, оскільки ці жінки стояли на чолі найвпливовіших у політичному й економічному плані країн Латинської Америки. Їх діяльність, як і кожного політичного лідера у світі незалежно від статі, неможливо охарактеризувати як виключно позитивну та вдалу, проте кожна з них досягла вагомих успіхів у внутрішній політиці й на міжнародній арені. Хоча ці три жінки-президенти є найкращими прикладами вдалих зрушень на шляху до визнання й перетворення феномена жіночого політичного лідерства з винятку на константу не лише у світі, а й на найбільш прогресивному у цьому питанні регіоні – Латинській Америці, на шляху жінки-політика залишається чимало перешкод. Саме тому цей феномен потребує подальшого вивчення.

Література

1. Бугар А. Жінки в дипломатії: історичні аспекти і тенденції сучасності / А. Бугар // Зовнішні справи. – 2012. – № 6. – С. 44–46.
2. Бурлак Т. Женские политические элиты в Латинской Америке / Т. Бурлак // Латинская Америка. – 2014. – № 6. – С. 53–61.
3. Бушуева Н. Сравнительный анализ мужского и женского политического лидерства / Н. Бушуева // Власть. – 2010. – № 5. – С. 27–29.
4. Дідух Г. Формування іміджу жінки – політичного лідера: автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.02 / Г. Дідух; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2010. – 20 с.

5. Зонова Т. Гендерный фактор в политике и дипломатии / Т. Зонова // Международные процессы. – 2009. – Т. 7. – № 2(20). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intertrends.ru/twenty/009.htm>.

6. Зорівчак Т. Особистісний вимір зовнішньої політики / Т. Зорівчак // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». – 2010. – Вип. 13. – С. 172–179.

7. Каспрук В. Участь жінок у світовій політиці та українські реалії / В. Каспрук // Сучасність. – 2007. – № 4/5. – С. 119–128.

8. Кириленко О. Жіноче політичне лідерство як об'єкт соціологічного аналізу / О. Кириленко // Жінки в політиці: міжнародний досвід для України: зб. наук. статей. – К.: Атіка, 2006. – С. 211–222.

9. Мошненко В. Проблемы и факторы формирования женского политического лидерства (социально-философский анализ): автореф. дис. ... канд. филос. наук: спец. 09.00.11 / В. Мошненко; Донской гос. техн. ун-т. – Ростов-на-Дону, 2004. – 26 с.

10. Пиляева Л. Участь жінок у політиці: міжнародний досвід та українські реалії / Л. Пиляева // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 41. – С. 476–481.

11. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія: [підручник] / П. Шляхтун. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

12. Фатыхова Д. Технологии формирования имиджа женщины-политика в современной России (на материалах Республики Татарстан) / Д. Фатыхова; науч. ред. Г. Морозова. – Казань: Казанский ун-т, 2016. – 141 с.

13. Яковлева Н. Женское лицо аргентинской политики / Н. Яковлева // Латинская Америка. – 2010. – № 3. – С. 51–69.

14. Яковлева Н. Женщины – президенты американских стран / Н. Яковлева // Латинская Америка. – 2012. – № 2. – С. 4–18.

15. Яковлева Н. Феномен женского лидерства в странах Латино-Карибской Америки / Н. Яковлева // Перспективы. – 2011. – 25 апреля. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.perspektivy.info/table/fenomen_zhenskogo_liderstva_v_stranah_latino-karibskoj_ameriki_2011-04-25.html.

16. Hakim P. El gobierno de las mujeres en América del Sur / P. Hakim // Infolatam. – 2014. – 21 mayo. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infolatam.com/2014/05/21/el-gobierno-de-las-mujeres-en-america-del-sur/>.

17. Hakim P. Women Rule South America / P. Hakim // Diplomatist Magazine. – 2014. – December. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.diplomatist.com/dipom12y2014/article001.html>.

18. Jalalzai F. Beyond Hillary and Benazir: Women's Political Leadership Worldwide / F. Jalalzai, M. Krook // International Political Science Review. – 2010. – Issue 1. – P. 5–21.

19. Raigoza C. Explorando el liderazgo femenino en América Latina: Lo que podemos aprender de Michelle Bachelet, Cristina Fernández de Kirchner y Dilma Rousseff: Senior Theses / C. Raigoza. – Claremont: Claremont McKenna College, 2014. – 79 p.

20. Sánchez B. Representación política y liderazgo de mujeres. Un estudio comparado sobre Latinoamérica con especial énfasis en Colombia / B. Sánchez, J. Yamile [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/57957/1/22A_Buendia_Sanchez.pdf.

Анотація

Богданова Т. Є., Шпаковська Ю. А. Феномен жіночого політичного лідерства та його особливості в Латинській Америці. – Стаття.

Розглядаються характерні риси політичного лідерства та його типологія. Вивчаються біологічні, психологічні й соціальні відмінності жінок – політичних лідерів від чоловіків-політиків, а також персональні, соціальні та символічні складники лідерства. Визначаються особливості жіночого політичного лідерства в країнах Латинської Америки та фактори його формування. Проводиться класифікація жінок-президентів регіону відповідно до біографії й стилю управління. Виділяються три групи лідерів: президенти, які прийшли до влади на хвилі демократизації, будучи дружинами відомих політичних діячів своїх країн; жінки, які змогли досягти цього завдяки персональним якостям і високій працездатності, а їх кандидатури запропонували попередні глави країн (чоловіки); особливий аргентинський тип жіночого політичного лідерства. Особлива увага приділяється Мішель Бачелет, Крістині Фернандес де Кіршнер, Ділмі Руссефф – президентам найбільших і найвпливовіших країн регіону: Чилі, Аргентини та Бразилії відповідно.

Ключові слова: жіноче політичне лідерство, Латинська Америка, жінки-президенти, Мішель Бачелет, Крістіна Фернандес де Кіршнер, Ділма Руссефф.

Аннотация

Богданова Т. Е., Шпаковская Ю. А. Феномен женского политического лидерства и его особенности в Латинской Америке. – Статья.

Рассматриваются характерные черты политического лидерства и его типология. Изучаются биологические, психологические и социальные отличия женщин – политических лидеров от мужчин-политиков, а также персональные, социальные и символические составляющие лидерства. Определяются особенности женского политического лидерства в странах Латинской Америки и факторы его формирования. Проводится классификация женщин-президентов региона в соответствии с биографи-

ей и стилем управления. Выделяются три группы лидеров: президенты, которые пришли к власти на волне демократизации, будучи женами известных политических деятелей своих стран; женщины, которые смогли достичь этого благодаря персональным качествам и высокой трудоспособности, а их кандидатуры предложили предыдущие главы стран (мужчины); особенный аргентинский тип женского политического лидерства. Особое внимание уделяется Мишель Бачелет, Кристина Фернандес де Киршнер, Дилма Руссефф – президентам самых больших и самых влиятельных стран региона: Чили, Аргентины и Бразилии соответственно.

Ключевые слова: женское политическое лидерство, Латинская Америка, женщины-президенты, Мишель Бачелет, Кристина Фернандес де Киршнер, Дилма Руссефф.

Summary

Bohdanova T. Ye., Shpakovska Yu. A. Phenomenon of female political leadership and its peculiarities in Latin America Region. – Article.

The characteristic features of political leadership and its typology. Study the biological, psychological and social differences between women – political leaders from male politicians, as well as personal, social and symbolic leadership components. Defined characteristics of women's political leadership in Latin America and the factors of its formation. A classification of women presidents in the region, in accordance with the biography and management style. There are three groups of leaders: presidents who came to power on a wave of democratization, as wives of political figures in their countries; women who were able to achieve this because of personal qualities and a high capacity for work and their candidates have offered previous heads of state (male); Argentine special type of women's political leadership. Particular attention is paid to Michelle Bachelet, Cristina Fernandez de Kirchner, Dilma Rouseff – the presidents of the largest and most influential countries in the region: Chile, Argentina and Brazil respectively.

Key words: female political leadership, Latin America, female presidents, Michelle Bachelet, Cristina Fernandez de Kirchner, Dilma Rouseff.